

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/21/2016
Identifikačné číslo spisu: 5014201222
Dátum vydania rozhodnutia: 12.12.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5014201222.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavaleca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci navrhovateľa : B. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. Y., U. XXXX/XX, proti odporkyňi : Sociálna poisťovňa, ústredie, ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sd/282/2014-82 zo dňa 28. januára 2016, v konaní o starobný dôchodok, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 24Sd/282/2014-82 zo dňa 28. januára 2016 m e n í tak, že rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. augusta 2014 a 4. decembra 2014 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.
Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom označeným vo výroku tohto rozhodnutia (ďalej len „napadnutý rozsudok“) podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20.08.2014 a zmenové rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04.12.2014 a navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania. Rozhodnutím zo dňa 20.08.2014 (ďalej aj „rozhodnutie 1“) odporkyňa podľa § 255 a § 259 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) zamietla žiadosť navrhovateľa zo dňa 17.07.2014 o priznanie starobného dôchodku. Po opätovnom posúdení nároku odporkyňa rozhodnutím zo dňa 04.12.2014 (ďalej aj „rozhodnutie 2“) znovu zamietla žiadosť navrhovateľa podľa § 259 zákona o sociálnom poistení a § 142 ods. 4 písm. b/ zákona o sociálnom zabezpečení.

Krajský súd odôvodnil rozsudok tým, že nakoľko odporkyňa nie je príslušná na rozhodovanie o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok, ktorý mu vznikol podľa zákona o sociálnom zabezpečení, správne

postúpila jeho žiadosť zo dňa 17.07.2014 Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (§ 142 ods. 4 písm. b/ zákona o sociálnom zabezpečení). Krajský súd tiež uviedol, že vydanie zmenového rozhodnutia (rozhodnutia 2), ktoré sa stane predmetom preskúmvacieho konania spolu s prvým rozhodnutím v tej istej veci (rozhodnutím 1), nemôže byť skutočnosťou vyvolávajúcou nezákonnosť tohto rozhodnutia.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie a navrhoval rozsudok zrušiť a vrátiť vec krajskému súdu na ďalšie konanie. Namietal oprávnenie žalovanej vydať dve rôzne rozhodnutia v tom istom prípade, tvrdiac, že ide o hrubé porušenie princípu „ne bis in idem“ a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Mal za to, že žiaden zákon nevytlúčil, aby si po nadobudnutí práva na invalidný výsluhový dôchodok z osobitného systému sociálneho zabezpečenia policajtov nárokoval po nadobudnutí dôchodkového veku starobný dôchodok zo všeobecného systému sociálneho poistenia, v zmysle zákona o sociálnom poistení. Poukázal na to, že o starobný dôchodok si požiadal až v roku 2014 a preto mu nemohol vzniknúť nárok na tento dôchodok skôr, podľa zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý bol zrušený zákonom o sociálnom poistení.

Podľa názoru navrhovateľa krajský súd nerozlíšil právo na starobný dôchodok od nároku na tento dôchodok, ktorý vzniká až vyjadrením vôle poistenca. Tvrdil preto, že podaním žiadosti o starobný dôchodok splnil zákonom určené podmienky pre priznanie nároku na tento dôchodok podľa platného a účinného zákona o sociálnom poistení.

Navrhovateľ tiež namietal, že odporkyňa je povinná započítať mu celú odpracovanú dobu výkonu služby policajta získanú do 31.12.2003 do celkovej doby rozhodnej pre výpočet starobného dôchodku po dosiahnutí dôchodkového veku zo všeobecného systému sociálneho poistenia. Napriek tomu, že žiadosť o starobný dôchodok bola zamietnutá, navrhovateľ vytýkal odporkyňi aj nesprávnosť výpočtu výšky starobného dôchodku pre výsluhového dôchodcu, tvrdiac, že nie je prípustné výpočet starobného dôchodku určiť akýmsi odpočtom fiktívne vypočítaného starobného dôchodku od výsluhového dôchodku, pričom sa dovoľával aplikácie Dohovoru č. 128 (publikovaný pod č. 416/1991 Zb. ako Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o prijatí Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach). Žalobca tiež zaujal názor, že Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky nemôže „pracovať“ so zákonom o sociálnom poistení a nemôže podľa tohto zákona priznávať starobné dôchodky, nakoľko môže priznávať výlučne iba výsluhové dôchodky podľa zákona č. 328/2002 Z.z.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhla napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj Najvyšší súd) ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p. a § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok), preskúmal rozsudok krajského súdu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 12.12.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p.).

Z administratívnych spisov odporkyne vyplýva, že rozhodnutím 1 zo dňa 20.08.2014 odporkyňa podľa § 21 zákona o sociálnom zabezpečení a § 255 a § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení zamietla navrhovateľovu žiadosť zo dňa 17.07.2014 o priznanie starobného dôchodku od 17.07.2011 z dôvodu, že nespĺnil podmienku potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na starobný dôchodok. Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ v zákonnej lehote na krajský súd opravný prostriedok.

Rozhodnutím 2 zo dňa 04.12.2014 bola žiadosť navrhovateľa zo dňa 17.07.2014 o priznanie starobného dôchodku opäť zamietnutá, a to podľa § 142 ods. 4 písm. b/ zákona o sociálnom zabezpečení a § 259

ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Odporkyňa pri rozhodovaní vychádzala z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, podľa ktorého bol navrhovateľovi od 01.05.1990 priznaný invalidný dôchodok podľa § 134 a § 135 zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý sa podľa § 126 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z.z.“) považuje od 01.07.2002 za invalidný výsluhový dôchodok. Poukázala na to, že na vznik nároku na výsluhový dôchodok a jeho sumu bola navrhovateľovi zhodnotená doba zamestnania viac ako 25 rokov v služobnom pomere, z ktorej doby najmenej 20 rokov vykonával službu zaradenú do I. kategórie funkcií, v dôsledku čoho mu vznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 21 zákona o sociálnom zabezpečení od XX.XX.XXXX vo veku 55 rokov, teda pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 328/2002 Z.z.

Odporkyňa ďalej v rozhodnutí 2 uviedla, že nakoľko nárok na starobný dôchodok vznikol navrhovateľovi podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, nie je príslušná na rozhodovanie o tomto nároku. Uvedeným rozhodnutím odporkyňa zmenila predchádzajúce rozhodnutie 1. Aj proti rozhodnutiu 2 podal navrhovateľ opravný prostriedok na krajský súd, ktorý po prejednaní veci na pojednávaní vyhlásil dňa 28.01.2016 rozsudok, ktorý je na základe navrhovateľom podaného odvolania predmetom tohto odvolacieho konania.

Z vyššie opísaného skutkového stavu je zrejmé, že odporkyňa napriek tomu, že žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zamietla, vyslovila rozhodnutím 2 nedostatok svojej právomoci (hoci nesprávne uviedla príslušnosti) na rozhodovanie o tomto nároku, čo vyplýva aj z listu zo dňa 04.12.2014, ktorým postúpila navrhovateľovu žiadosť o priznanie starobného dôchodku Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky.

V konaní bolo nesporne zistené, že navrhovateľovi bol odo dňa 01.05.1990 priznaný invalidný dôchodok podľa § 134 a § 135 zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý sa dňom účinnosti zákona č. 328/2002 Z.z. (01.07.2002) považuje za invalidný výsluhový dôchodok. Ten je navrhovateľovi vyplácaný orgánom sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Niet pochýb ani o tom, že navrhovateľ splnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 132 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom zabezpečení ku dňu XX.XX.XXXX, teda dovŕšením 55 roku veku, keďže ako bývalý príslušník Zboru národnej bezpečnosti bol zamestnaný najmenej 25 rokov, pričom vykonával viac ako 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií. Nárok navrhovateľa na starobný dôchodok teda vznikol priamo na základe zákona dňom splnenia podmienok tam ustanovených (§ 94 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení). Tento nárok mu zostal zachovaný (§ 175 zákona o sociálnom zabezpečení) aj napriek tomu, že nárok na výplatu dávky mu vznikol až podaním žiadosti zo dňa 17.07.2014 (§ 94 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení).

O dávkach dôchodkového zabezpečenia príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, ktoré vznikli podľa piatej časti zákona o sociálnom zabezpečení, rozhodujú v zmysle § 142 ods. 4 písm. b/ tohto zákona orgány sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Z uvedených dôvodov sa odvolací súd stotožnil so závermi krajského súdu i odporkyne, že Sociálna poisťovňa nemá právomoc rozhodnúť o vyplácaní navrhovateľovho starobného dôchodku. Túto právomoc pre odporkyňu nemožno odvodiť ani z ustanovenia § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nakoľko u navrhovateľa nebola splnená podmienka trvania nepretržitého zamestnania od vzniku nároku na starobný dôchodok (ku dňu XX.XX.XXXX) do nadobudnutia účinnosti zákona o sociálnom poistení (dňom 31.12.2003). Navrhovateľ totiž od 01.05.1990 poberal invalidný dôchodok, ktorý sa odo dňa nadobudnutia účinnosti zákona č. 328/2002 Z.z. považoval za invalidný výsluhový dôchodok.

K rovnakým právnym záverom dospel Najvyšší súd za obdobných skutkových okolností i vo svojich skorších rozhodnutiach (napr. sp. zn. 9So/129/2010, 9So/103/2011, 1So/62/2014, 10So/120/2014).

K otázke právomoci Sociálnej poisťovne na rozhodovanie vo veciach sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov týkajúcich sa nárokov na dávky, ktoré vznikli podľa zákona o sociálnom zabezpečení do 01.07.2002, a v tejto súvislosti i k aplikácii § 143a zákona č. 328/2002 Z.z., sa vyjadril Najvyšší súd aj v

rozhodnutí sp. zn. 3Komp/1/2016 zo dňa 11.10.2017, keď v konaní o negatívnom kompetenčnom konflikte medzi Sociálnou poisťovňou a Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia rozhodol tak, že kompetenčné ustanovenie § 142 ods. 4 písm. a/ v spojení s § 43 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení zakladajú pôsobnosť Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia vykonať administratívne konanie o žiadosti vojaka z povolania o starobný dôchodok.

Z uvedeného vyplýva, že napriek záveru o nedostatku právomoci na rozhodnutie o priznaní a vyplácaní uplatneného nároku žalobcu na starobný dôchodok a neformálnemu postúpeniu veci Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky odporkyňa rozhodnutím 2, ktorým bolo zmenené predchádzajúce rozhodnutie 1 v tej istej veci, zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok. Rozhodla tak meritorne, teda o veci samej (o žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok), hoci správne konštatovala, že na rozhodnutie vo veci nemá právomoc a zároveň vec postúpila kompetentnému orgánu.

Odvolačný súd je toho názoru, že meritorne možno o uplatnenom nároku na výplatu dávky dôchodkového zabezpečenia rozhodnúť podľa procesných ustanovení zákona o sociálnom poistení rozhodnúť iba tak, že sa dávka prizná, alebo sa žiadosť zamietne, ak dávka nepatrí. Pokiaľ odporkyňa nemá podľa zákona právomoc rozhodnúť o takejto dávke, nakoľko rozhodovanie o nej patrí inému orgánu, potom postačí vec postúpiť kompetentnému orgánu postupom primerane podľa § 187 zákona o sociálnom poistení, ktorý upravuje postúpenie veci príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, prípadne podľa všeobecného predpisu o správnom konaní (§ 20 zákona č. 71/1967 Zb. Správny poriadok v znení neskorších predpisov), a o postúpení veci upovedomiť účastníka konania. V prípade postúpenia veci teda nemôže odporkyňa zároveň žiadosť účastníka zamietnuť. Keďže rozhodnutiami 1 a 2 odporkyňa žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zamietla súčasne s postúpením veci Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, považoval odvolací súd tieto rozhodnutia za nadbytočné a nezákonné.

Vzhľadom na to, že krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutia odporkyne potvrdil, postupoval odvolací súd podľa § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. e O.s.p. a rozsudok krajského súdu zmenil tak, že obe rozhodnutia odporkyne zrušil a vrátil jej vec na ďalšie konanie, v ktorom bude odporkyňa viazaná právnym názorom odvolacieho súdu a vec bez rozhodnutia odstúpi kompetentnému orgánu (§ 250ja ods. 5 O.s.p.).

S ohľadom na zrušenie oboch preskúmaných rozhodnutí nebolo potrebné zaujímať stanovisko k zákonnosti postupu odporkyne v súvislosti s vydaním takzvaného zmenového rozhodnutia zo dňa 04.12.2014 (rozhodnutia 2), ktorým bolo zmenené skoršie rozhodnutie odporkyne v tej istej veci zo dňa 20.08.2014 (rozhodnutie 1).

V ďalšom konaní bude úlohou orgánu sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, do právomoci ktorého vec patrí, rozhodnúť o nároku navrhovateľa na výplatu starobného dôchodku podľa ustanovení zákona o sociálnom zabezpečení a zohľadniť a vyhodnotiť pritom všetky jeho námietky a návrhy.

O trovách konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p., no v konaní úspešnému navrhovateľovi ich náhradu podľa § 151 ods. 1, 2 O.s.p. nepriznal, pretože jeho právny zástupca si trovy právneho zastúpenia počas celého konania pred krajským súdom a ani v zákonnej lehote do troch dní od vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyčísľil a iné trovy navrhovateľa z obsahu spisu nevyplývajú.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.